

Фенько І.С.

(наук. кер. – ст. викл. Штепа О.О.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРИ ВИПЛАТИ
ДИВІДЕНДІВ В АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВІ**

Після проголошення незалежності України розпочався широкомасштабний процес приватизації державних і комунальних підприємств та перетворення їх в акціонерні. На сьогоднішній день в державі діє близько 35 тис. акціонерних товариств. Це більшість великих і середніх підприємств, банки, страхові організації, інвестиційні фонди тощо. Власниками майна стали близько 17 млн. осіб [1, с. 100]. Тому, останнім часом, ми спостерігаємо зацікавлення на вивченні акціонерних капіталів підприємства та процедури виплати їх дивідендів.

Згідно статті 30 Закону «Про акціонерні товариства» дивіденд це частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та класу. За акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів [3].

Аналіз ситуації щодо реалізації права акціонерів, зокрема дрібних, на отримання дивідендів, показує, що в Україні є випадки, коли корпорації не виплачують дивіденди. Також недостатньо опрацьоване питання щодо розмежування положень та норм дивідендної політики: які належать до компетенції винятково загальних зборів, а які мають бути зафіксовані у Статуті корпорації. Річ у тім, що при вирішенні питань виплати дивідендів на загальних зборах, як це сьогодні передбачено законодавством, цілком можуть бути знехтувані інтереси дрібних акціонерів з боку власників крупних пакетів акцій або простої більшості [2, с. 246].

Відносини, пов'язані з виплатою дивідендів, регулюються Господарським та Цивільним кодексами України, Законами України «Про господарські товариства», «Про цінні папери і фондову біржу».

Питання виплати дивідендів врегульовує Закон «Про акціонерні товариства», зокрема ст. 30-31 присвячені порядку їх виплати [3]. До прийняття даного Закону нормативно-правова база України не передбачала можливості спрямовувати на виплату дивідендів кошти нерозподіленого прибутку минулих років. Що стосується безпосередньо дивідендів, слід виділити таке:

по-перше, закріплено визначення дивіденду, як частини чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу;

по-друге, встановлено імперативну норму щодо виплати дивідендів виключно грошовими коштами;

по-третє, визначено порядок складання переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, та їх повідомлення про строк їх виплати.

по-четверте, встановлено черговість виплати дивідендів залежно від акцій. Так, в першу чергу дивіденди виплачуються власникам привілейованих акцій. Також у Законі «Про акціонерні товариства» визначено випадки, в яких не проводиться нарахування коштів.

Порядок виплати дивідендів визначається статутом акціонерних товариств відповідно до ст. 9 Закону «Про цінні папери та фондову біржу». За ним на акціонерні товариства покладено обов'язок їх виплачувати. Однак відносини з виплати дивідендів виникають після оголошення їх виплати. Згідно з ст. 41 Закону «Про господарські товариства», рішення про затвердження річних результатів діяльності акціонерних товариств, порядку розподілу прибутку, строку та порядку виплати дивідендів приймається виключно загальні зборами. Тому право на виплату дивідендів і обов'язок акціонерних товариств їх виплатити виникають з моменту винесення відповідного рішення загальними зборами. Будь-які вимоги акціонерів про виплату крім зазначеного механізму є безпідставними.

Отже, правове регулювання виплати дивідендів в акціонерному товаристві закріплено Господарським та Цивільним кодексами України, Законами України «Про господарські товариства», «Про цінні папери і фондову біржу», «Про акціонерні товариства». Залишається ряд відкритих питань, що стосуються виплати дивідендів, тому триває робота над вдосконаленням нормативно-правової бази з даного питання.

Література:

1. Богуш М. Проблема правового механізму реалізації корпоративних прав на отримання дивідендів /М. Богуш// ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 8 листопада 2013. – С. 275-285 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/10.23.10.100/db/ftp/visnyk/yurydych_97_2013.pdf.
2. Войцеховська Ю. В. Проблеми корпоративного управління в Україні та шляхи їх вирішення / Ю. В. Войцеховська, В. В. Войцеховська // Проблеми економіки та управління : [зб. наук. пр.] / відп. ред. Й. М. Петрович. — Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2009. — С. 244-247.
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page2>.
4. Лопатовський В. Г., Аксьонова Т. М. Дивіденди нерезидентам: особливості оподаткування та порядок виплати / В. Г. Лопатовський, Т. М. Аксьонова // Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 3. Т. 1. С. 179 – 186.